

TTIP og fødevarerikkerhed – en risikabel romance

Udarbejdet af Nils Bärenholdt. Kommentarer Nanna Langevad Clifforth.

NOAH Friends of the Earth Danmark, maj 2015

Siden 2013 har EU og USA forhandlet om frihandelsaftalen TTIP (The Transatlantic Trade and Investment Partnership). TTIP er et farligt bekendtskab for den danske og europæiske fødevarerikkerhed. Genmodificerede fødevarer, hormonbøffer og klorkyllinger kan blive hverdagskost i de danske hjem - med en betydelig sundhedsrisiko til følge.

Sammenfatning:

Denne rapport viser, at TTIP kan have væsentlige konsekvenser for fødevarerikkerheden i EU. Det fremgår klart fra forhandlingerne, at fortalere for TTIP forsøger, at:

- Gøre det muligt, at ændre lovgivningen angående GMO, kemiske vaske og hormoner i fødevarerproduktionen.
- Bremse mærkningslovgivning, som gør information om fødevarer tilgængelig for forbrugere.
- Bremse brugen af forsigtighedsprincippet som tilgang til miljø- og fødevarerlovgivning.
- Forhandles i hemmelighed uden mulighed for offentligheden og civilsamfundet for at deltage og reagere.
- Underminere princippet om "farm to fork" i EU.

I stedet anbefaler NOAH, at politikerne, danske og europæiske, fokuserer på at skabe en bedre fremtid for borgere, miljøet og planeten ved at:

- Beskytte og støtte lokale fødevarerøkonomier, udvikle stabile og tilfredsstillende kvalitetsarbejdspladser i fødevarer- og landbrugssektorerne.
- Forbedre livskvaliteten for fremtidige generationer: Identificere de sociale og miljømæssige 'best practices' som basis for fælles minimumsstandarder på fødevarer- og landbrugsområdet, udfase subsidier, der skader miljøet og reducere emissioner fra ressourceforbruget i landbruget i EU og USA til bæredygtige og retfærdige niveauer.
- Fremme borgernes og miljøets interesser, ikke investorers og multinationale selskabers interesser.
- Skabe gennemsigtighed, ansvarlighed og demokrati hvor offentlighed og civilsamfundet har indflydelse på beslutnings- og lovgivningsprocesser.

Hvad er TTIP?

TTIP er en frihandelsaftale under forhandling mellem EU og USA. Formålet med aftalen er at skabe øget vækst og flere jobs, hvilket dog ifølge flere uafhængige økonomer ikke vil være konsekvenser af TTIP.¹ TTIP skal øge handlen mellem regionerne ved at fjerne handelsbarrierer. Toldsatserne mellem EU og USA er forvejen meget lave, men skal fortsat reduceres. Derudover ønsker man at fjerne andre handelsbarriere, de såkaldte ” tekniske handelshindringer” . Men ”tekniske handelshindringer dækker over det, vi kender som demokratisk vedtaget lovgivning, som beskytter mennesker og miljø.

De ” tekniske handelshindringer” skal fjernes ved, at de to regioner gensidigt anerkender hinandens standarder, produktstandarderne harmoniseres, og der etableres et langsigtet regulerings samarbejde, som skal ensrette og stoppe lovgivning, der påvirker handlen negativt. Formålet med TTIP er altså deregulering til gavn for eksporterende virksomheder og til skade for mennesker og miljø.

TTIP udfordrer fødevarer sikkerheden i Danmark og EU

Ifølge EU-kommissionen afhænger graden af den økonomiske vækst, der kan opnås med TTIP af, hvor mange ” tekniske handelshindringer” , man formår at fjerne. TTIP bliver dermed et ræs mod laveste produkt- og produktionsstandard. Det gælder især fødevarerområdet, hvor EU's forbud mod væksthormoner i oksekød, klorvaskede kyllinger og strikse regler omkring genmodifikation (GMO) kan blive omgået og udfordret.

En harmonisering mod lavest eksisterende standarder i både EU og USA vil kassere årtiers fremskridt med hensyn til nuværende fødevarer- og miljøstandarder. Harmonisering mod laveste fællesnævner kan især synes farlig taget i betragtning, at 48 millioner bliver syge og 3000 dør af forurenede mad i USA om året. I EU er der årligt tale om 70.000 syge og 93 døde.²

En fuldstændig harmonisering af standarder vil dog ikke være mulig at forhandle sig frem til, da der er store forskelle mellem EU og USA. EU-kommissionen har taget højde for dette ved at foreslå, at der gennem TTIP nedsættes et reguleringsråd, der skal harmonisere standarder og dermed nedbryde handelsbarrierer mellem EU og USA. Det er meningen, at ny lovgivning i fremtiden skal forbi reguleringsrådet, som vil kunne stoppe lovgivningsprocessen allerede inden den når de nationale parlamenter og EU-parlamentet. På længere sigt kan reguleringsrådet altså harmonisere fødevarerstandarder i USA og EU, selvom EU-kommissionen officielt ikke ønsker det på nuværende tidspunkt.³

¹ Capaldo, J. The Trans-Atlantic Trade and Investment Partnership: European Disintegration, Unemployment and Instability. 2014

² <http://www.grain.org/article/entries/4846-food-safety-in-the-eu-us-trade-agreement-going-outside-the-box>

³ Friends of the Earth Europe: How TTIP undermines food safety and animal welfare (2015) s. 3

Fødevaresikkerhed i EU og USA

EU og USA har vidt forskellige tilgange til produktionen af fødevarer. En harmonisering af standarder for fødevarer kan betyde et farvel til centrale principper i EU. Helt konkret står forsigtighedsprincippet og princippet om ”farm to fork” for skud.

Forsigtighedsprincippet er et grundlæggende princip i EU, der i 1993 blev traktatfæstet i EU og blev en del af EU-retten. Kernen i forsigtighedsprincippet er, at EU-lande skal forholde sig til den videnskabelige usikkerhed i forhold til hvorvidt produkter og produktionsprocesser kan have betydelige risici for miljø og sundhed. Er der usikkerhed om, hvorvidt et produkt eller en produktionsmetode er skadelig for enten miljøet eller menneskets sundhed, da skal det bevises, at det ikke er skadeligt, før det bliver lovliggjort. Tilgangen i USA er væsentlig anderledes. Her skal det videnskabeligt bevises, at et produkt eller en produktionsmetode er skadelig for miljø eller sundhed, før det forbydes.

Især den amerikanske industri betragter dog forsigtighedsprincippet som uvidenskabeligt og som en handelsbarriere. Det gør de, da forsigtighedsprincippet sætter en højere standard for fødevaresikkerhed end gældende regler hos WTO og gør det vanskeligt for amerikanske produkter at blive godkendt i EU.⁴ I de amerikanske forslag til TTIP kan læses følgende angående fødevaresikkerhed: *”SPS-foranstaltninger [sundheds- og plantemæssige foranstaltninger] skal være baseret på videnskab og på internationale standarder eller videnskabelige risikovurderinger og kun anvendes i det omfang, det er nødvendigt for at beskytte menneskers, dyrs eller planters liv eller sundhed, og udviklet på en gennemsigtig måde uden unødigt forsinkelse.”*⁵ At TTIP sætter forsigtighedsprincippet under pres, er der ingen tvivl om.

”Farm to fork” er ligeledes et grundlæggende princip for fødevarerproduktion i EU. ”Farm to fork” handler om, at skabe en skånsom fødevarerproduktion hvor fødevaresikkerhed, dyrevelfærd og skånsomme produktionsmetoder er i højsædet.⁶ Det betyder, at der i produktion skal anvendes så lidt antibiotika, hormoner og kemikalier som muligt. Sygdomme og uønskede bakterier i fødevarer skal holdes nede via en skånsom produktionsmetode. Denne tilgang praktiseres ikke i den amerikanske fødevarerindustri. Her har man alene fokus på, at det produkt, der når ud til forbrugerne, skal være fri fra sygdomme og uønskede bakterier. Der er ingen krav til produktionsmetoderne. Derfor renses fx kyllinger i kemiske vaske, som fjerner diverse uønskede bakterier i det sidste produktionsled. Dyrevelfærden og skånsomme produktionsmetoder er ikke i højsædet.⁷

⁴ NOAH. *Forhandlinger med USA truer EU's fødevaresikkerhed på GMO-området*. 2014 s. 2ff

⁵ US Trade Representative, Report on Sanitary and Phytosanitary Measures, 2014, side 45
<http://www.ustr.gov/sites/default/files/FINAL-2014-SPS-Report-Compiled.pdf>

⁶ http://ec.europa.eu/food/index_en.html

⁷ FoEE. *A Rotten Deal: Why TTIP threatens EU food safety standards for poultry*. 2015 s. 1

Med de meget forskellige tilgange til fødevarer sikkerhed, kan det blive problematisk, hvis alle standarder imellem EU og USA angående fødevarer harmoniseres eller gensidigt anerkendes.

TTIP åbner døren for genmodificerede afgrøder

I EU dyrkes kun ganske få genmodificerede (GM) afgrøder, og der sælges nærmest ingen GM-fødevarer i europæiske supermarkeder.⁸ I øjeblikket er det kun tilladt at dyrke én GM-majs (MON810 fra Monsanto)⁹ i EU, mens stort set al anden brug af GM-afgrøder i Europa består af GM-majs og -soja, som importeres til foder.

Siden 2004 har EU-lovgivning bestemt, at alle fødevarer, der indeholder GM- ingredienser, skal mærkes.¹⁰ Yderligere skal alle produkter fjernes fra markedet, hvis de indeholder det mindste spor af GM-materiale.¹¹ Med hensyn til dyrefoder accepterer EU, under særlige betingelser, et forureningsniveau på op til 0,1 %.¹²

I USA anvendes GMO i langt større grad, da man ikke mener, det udgør nogen risiko for miljøet og befolknings sundhed. GMO-fødevarer kræver hverken nogen speciel risikovurdering, godkendelse eller mærkning i USA¹³ Faktisk er 88 % af alle dyrkede majs og 94 % af alle dyrkede sojabønner i USA er genmodificerede.¹⁴ Generelt anser *US Food and Drug Administration* GM- og ikke-GM-fødevarer som værende ens, og GM-afgrøder “anses generelt som sikre”.¹⁵

Den amerikanske agroindustri vil bruge TTIP til at fjerne EU's GMO-sikkerhedsforanstaltninger. Eksempelvis ser *the North American Export Grain Association* gerne hurtigere godkendelser af GM-produkter, som ønskes eksporteret til EU, og har udtalt (dansk oversættelse), at reduktioner i

8 FoEE. *GM crops irrelevant in Europe-Greener farming eclipses GM, Factsheet*. 2013

9 <http://www.gmo-compass.org/eng/gmo/db/15.docu.html>

10 Dette er kun gældende for fødevarer indeholdende > 0.9 % GM- ingredienser. http://ec.europa.eu/food/food/biotechnology/gmfood/labelling_en.htm Videre skal animalske produkter fra dyr fodret med GM-foder ikke mærkes. <http://www.genewatch.org/sub-56854715>

11 http://ec.europa.eu/food/food/biotechnology/harmonisation_of_controls_en.htm 16 [Commission regulation 619/2011](http://ec.europa.eu/food/food/biotechnology/harmonisation_of_controls_en.htm)

12 EU regulativ 619/2011.

13 <http://www.foodsafetynews.com/2013/06/movement-to-label-gmos-gaining-steam/#.UkgT7ygYJSo>

14 <http://www.information.dk/482942>

15 <http://www.fas.org/biosecurity/education/dualuse-agriculture/2.-agricultural-biotechnology/us-regulation-of-genetically-engineered-crops.html>

“forskelle mellem godkendelserne af ny bioteknologi i USA og godkendelserne af importen og brugen af GM i fødevarer, foder og forarbejdede fødevarer i EU skal have højeste prioritet i TTIP-forhandlingerne”.¹⁶

Den amerikanske regering tilstræber at udfordre EU's lovgivning om obligatorisk mærkning gennem TTIP. Dette er en langvarig uoverensstemmelse mellem de to regioner, og USA har allerede formelt udfordret EU's GMO-regulering gennem WTO.¹⁷ Den amerikanske regering hævder, at EU's godkendelsesproces af GM-fødevarer og -foder er for langsom, og at “de upraktisk lave tærskelværdier” og anti-forureningsmål i EU modsætter sig aftalte WTO-standarder.¹⁸

Nedenfor ses udvalgte eksempler, der viser den amerikanske fødevarerindustri's holdning.

National Corn Growers Association siger (dansk oversættelse), at: “*uberettigede regler koster amerikanske landmænd og fødevarereksportører millioner i tabt salg til EU*” og mener, at “*foranstaltninger, besluttet under dække af forsigtighedsprincippet ikke er berettigede*”.¹⁹

Dette støttes af American Soybean Association (dansk oversættelse): “*ASA mener, at TTIP må adressere de centrale biotek-politikker hos EU, der diskriminerer imod amerikansk eksport. Først og fremmest skal EU's politikker om obligatorisk sporbarhed og mærkning af produkter, der indeholder biotek-ingredienser erstattes med en ikke-diskriminerende GMO-fri mærkningsordning. Der er ingen sundheds-, ernærings- eller fødevarerikkerhedsmæssige grunde til at fødevarer, der indeholder biotek-ingredienser mærkes, og enhver inddragelse af biotek-ingredienser, skal ikke kunne stigmatiseres med et mærke.*”²⁰

En harmonisering af standarder kan altså betyde, at GM-fødevarer bliver hverdagskost i EU og Danmark. De amerikanske forhandlere har som et af de vigtigste mål med TTIP at forbedre forholdene for den amerikanske fødevarerindustri i EU. Målene er:

- Bedre markedsadgang for amerikanske GM-fødevarer.
- En hurtigere godkendelsesproces for GM-fødevarer i EU.
- Fjernelse af “handelsbarrierer”, der begrænser import af GM-afgrøder til EU fra USA.
- En strømlinet proces mellem myndigheder på begge sider af Atlanten.
- En lempelse af EU's mærkningsregler for GMO.

16 <http://naega.org/wp-content/uploads/2012/05/NAEGA-NGFA-Joint-Comments-to-USTR-Trade-Policy-Staff-Committee-on-TTIP-May-10-2013.pdf>

17 [http://www.europarl.europa.eu/RegData/bibliotheque/briefing/2013/130518/LDM_BRI\(2013\)130518_REV1_EN](http://www.europarl.europa.eu/RegData/bibliotheque/briefing/2013/130518/LDM_BRI(2013)130518_REV1_EN).

18 <http://www.ustr.gov/sites/default/files/2013%20SPS.pdf>

19 <http://www.regulations.gov/#!documentDetail;D=USTR-2013-0019-0314>

20 <http://www.regulations.gov/#!documentDetail;D=USTR-2013-0019-0155>

- Ophævelse af særskilte nationale forbud imod GM-fødevarer i enkelte EU-lande.²¹

Klorvasket lørdagskylling

En af de historier, som især har fyldt medierne, er, at TTIP vil resultere i klorvaskede kyllinger i de danske supermarkeder. Det skyldes, at kemiske vaske af fødevarer er tilladt i USA. Det er ikke tilladt i EU, da det bryder med princippet om ”farm to fork”.

Princippet bag kemiske vaske er, at man vasker oversiden på fx kyllinger eller andet kød for at fjerne bakterier. Fortalere for at anvende kemiske vaske i fødevarereproduktionen siger, at det fjerner overfladiske bakterier, og dermed højner fødevareresikkerheden.

Siden 1997 har det i EU været forbudt, at behandle overflader på fødevarer med kemiske vaske – kun rent vand kan bruges til dette. Ligeledes er det forbudt i EU, at sælge importerede fødevarer, der har været udsat for kemiske vaske. Amerikanske kyllinger, der har været behandlet med en kloropløsning, kan altså ikke sælges i EU.²² Den amerikanske regering og fødevarereindustri har presset på for at få EU til at ændre standarderne og tillade kemiske vaske af fødevarer. Det har de gjort gennem WTO, da de mener, at EU’s forbud mod kemiske vaske går imod regler for international handel.²³ Det resulterede i, at EU-kommissionen i 2008 spurgte de enkelte nationer i EU om, hvorvidt fire kemiske blandinger til vask af fødevarer skulle tillades, hvilket klart blev afvist af de enkelte lande med henvisning til EU’s princip om ”farm to fork”.^{24,25}

Hverken miljøet eller befolkningens sundhed vinder, hvis man tillader kemiske vaske af fødevarer. Det er kun industrien, der vinder, da produktionen bliver billigere. Studier af kemiske vaske opstiller følgende risikoer ved dets anvendelse:

- Dårlig hygiejne i produktionen kan sløres, da bakterier skabt alene gennem produktionen kan fjernes, hvilket principielt bryder med EU’s princip om ”farm to fork”.²⁶

²¹ NOAH. Forhandlinger med USA truer EU’s fødevareresikkerhed på GMO-området. 2014 s. 2ff

²² EU regulativ 853/2004 tillader kun vand til at afrense overflader i fødevarereindustrien, andet kræver speciel godkendelse. <http://eurlex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2004:139:0055:0205:EN:PDF>

²³ https://www.wto.org/english/tratop_e/dispu_e/cases_e/ds389_e.htm
<http://www.efsa.europa.eu/en/scdocs/doc/297.pdf>

²⁴ <http://register.consilium.europa.eu/doc/srv?l=EN&f=ST%2016163%202008%20INIT>

²⁵ http://europa.eu/rapid/press-release_SPEECH-13-544_en.htm

²⁶ http://www.washingtonpost.com/politics/usda-reviews-whether-bacteria-killing-chemicals-are-maskingsalmonella/2013/08/02/da88238e-eefe-11e2-a1f9-ea873b7e0424_story.html?hpid=z3

- Stigende resistens hos bakterier, som man forsøger at vaske bort.
- Intet bevis for at kemiske vaske har nogen betydelig effekt.
- Forurenede spildevand, der indeholder mange kemikalier.
- Sundhedsrisiko for de ansatte som udfører vaskene.
- Visse kemiske blandinger (især klorholdige) kan være kræftfremkaldende.²⁷

Desuden peger andre studier på, at den mest effektive måde at mindske risikoen for bakterier og sygdomme i fødevarer er via en god hygiejne hos den enkelte landmand og i fødevarereproduktionen generelt.²⁸

Hormoner og tilsætningsstoffer i din fredagsbøf

I den amerikanske kødindustri har hormoner og tilsætningsstoffer været en fast bestanddel i dyrefoder, da visse hormoner, tilsætningsstoffer, antibiotika og substanser kan øge dyrs vækstrater. Dette har ledt til en ekstremt langvarig uoverensstemmelse vedrørende amerikansk brug af væksthormoner til kødkvæg, som er forbudt i EU.²⁹ Samtidig eksisterer der store forskelle i restriktionerne på brug af antibiotika, især til sunde dyr.

Et af de mest omtalte tilsætningsstoffer er fodertilsætningsstoffet ractopamin, som kun er godkendt til brug i USA og 26 andre lande med stor kødproduktion.³⁰ Ractopamin resulterer i accelereret vækst og mere mørt kød, men forskning indikerer, at det også påvirker dyrs opførsel og helbred.^{31,32} Det efterligner stresshormoner, som gør dyr mere hyperaktive og aggressive. Det øger også den hastighed, hvormed foder konverteres til muskelmasse. Tilgængelige studier giver anledning til bekymring vedrørende ractopamins påvirkning af hjerte, muskler og reproduktivitet.³³ Andre studier

²⁷ http://www.wsbtv.com/news/news/chicken-plant-workers-say-chemicals-sprayed-carcas/nfg73/#_federated=1
<http://www.wsbtv.com/news/news/chicken-plant-workers-say-chemicals-sprayed-carcas/nfg73/>

²⁸ http://www.beuc.org/publications/beuc-x-2014-030_ipa_beuc_position_paper_ttip_food.pdf

²⁹ <http://www.europarl.europa.eu/news/en/news-room/content/20120314IPR40752/html/Win-win-ending-to-the-hormone-beef-trade-war>

³⁰ <http://documents.foodandwaterwatch.org/doc/RactopamineFS.pdf>

³¹ http://www.centerforfoodsafety.org/files/ractopamine_factsheet_02211.pdf

³² <http://documents.foodandwaterwatch.org/doc/RactopamineFS.pdf>

³³ <http://www.efsa.europa.eu/en/efsajournal/pub/1041.htm>

drager foreløbige konklusioner, som indikerer, at menneskers helbred også påvirkes.³⁴ På baggrund af dette har talrige lande inklusiv EU, Rusland og Kina forbudt import af kød fra dyr fodret med ractopamin. Efter fire års fastlåste forhandlinger – som blev bragt til ende ved en højst usædvanlig og kontroversiel afstemning – vedtog *UN Codex Alimentarius* (red.: et internationalt organ der udarbejder anbefalinger og retningslinjer for fødevarer) et minimumsniveau for rester af ractopamin i kvæg -og svinevæv i 2012. Nu da der er enighed om Codex-standarden, synes en handelskrig at tårne sig op, og USA vil muligvis starte en tvist mod Rusland gennem WTO. Den amerikanske kødindustri beklager også, at EU's forbud udgør en handelsbarriere, hvilket meget vel kan blive et forhandlingsemne i TTIP.

Hvor diverse hormoner er tilladt i USA, er de forbudt i EU. Dels er man bekymrede for dyrevelfærd i EU men man er også bekymrede formuligvis, at hormonerne og andre tilsætningsstoffer kan have en sundhedsskadelig effekt på mennesker.

Brug af antibiotika i store mængder kan lede til resistens, hvilket kan gøre harmløse infektioner hos mennesker dødelige. Det *amerikanske Center for Disease Control and Prevention* rapporterede i 2013, at 23.000 dødsfald i USA hvert år skyldes antibiotikaresistens.³⁵ Alene af ovenstående grunde bør den amerikanske kødindustri's fødevarer ikke lovliggøres i EU via TTIP.

Anbefalinger

Denne briefing viser, at lader man blindt industrien bestemme over fødevarerens sikkerhed, vil miljøet og sundheden i EU og Danmark blive taberne. Derfor er NOAH stærkt kritiske over for TTIP. Især må det understreges, at et muligt reguleringsråd mellem EU og USA, der på længere sigt skal harmonisere standarder, kan vise sig at være en trojansk hest og gøre GM-fødevarer, kemiske vaske i kødindustrien og væksthormoner og andre tilsætningsstoffer hos de danske landbrug til en normal del af fødevarerproduktionen i EU. Det er hverken godt for miljøet, vores fødevarer eller for den enkelte borgers sundhed.

TTIP kan forhindre muligheder for at bygge sundere, mere retfærdige og bæredygtige fødevarer-systemer på begge sider af Atlanten. Der bør være fuld åbenhed om alle forhandlinger i TTIP, der omhandler fødevarer-sikkerhed, så ændringer inden for dette område ikke er til gavn for industrien, men for miljøet og mennesket.

NOAH opfordrer derfor EU-Kommissionen, Europa-Parlamentet, EU's medlemsstater og den amerikanske regering til at prioritere borgernes og miljøets interesser. Til dette formål bør de ikke forfølge transatlantiske frihandelsforhandlinger, som går på kompromis med demokrati, sikkerhed og miljø. Dette omfatter grundpillerne i EU's regulering og lovgivning – såsom

³⁴ <http://www.efsa.europa.eu/en/efsajournal/pub/1041.htm>,
http://www.centerforfoodsafety.org/files/ractopamine_factsheet_02211.pdf

³⁵ Institute for Agriculture and Trade Policy. *10 reasons why TTIP is bad for good food and farming*. s. 2

forsigtighedsprincippet – som er stadfæstet i Traktaten om Den Europæiske Unions Funktionsmåde og i andre internationale traktater.

NOAH afviser et hvert forsøg på at deregulere forurenende industrier, harmonisere sikkerheds- og produktstandarder nedad eller begrænse fremtidig lovgivning, som vil beskytte borgere og miljø. Særligt skal TTIP-forhandlingerne ikke:

- Gøre det muligt, at ændre lovgivningen angående GMO, kemiske vaske og hormoner i fødevarerproduktionen.
- Bremse mærkningslovgivning, som gør information om fødevarer tilgængelig for forbrugere.
- Bremse brugen af forsigtighedsprincippet som tilgang til miljø- og fødevarerlovgivning.
- Forhandles i hemmelighed uden mulighed for offentligheden og civilsamfundet for at deltage og reagere.
- Underminere princippet om ”farm to fork” i EU.

NOAH ønsker at skabe en bedre fremtid for borgere, miljøet og planeten ved at beskytte miljø og økosystemer, fremme lokale fødevarerøkonomier, agroøkologisk landbrug og levende landbosamfund med fokus på at:

- Skabe nye økonomier og forbedre levestandarden: beskytte og støtte lokale fødevarerøkonomier, udvikle stabile og tilfredsstillende kvalitetsarbejdspladser i fødevarer- og landbrugssektorerne.
- Forbedre livskvaliteten for fremtidige generationer: Identificere de sociale og miljømæssige ’best practices’ som basis for fælles minimumsstandarder på fødevarer- og landbrugsområdet, udfase subsidier, der skader miljøet og reducere emissioner fra ressourceforbruget i landbruget i EU og USA til bæredygtige og retfærdige niveauer.
- Fremme borgernes og miljøets interesser, ikke investorers og multinationale selskabers interesser.
- Skabe gennemsigtighed, ansvarlighed og demokrati hvor offentlighed og civilsamfundet har indflydelse på beslutnings- og lovgivningsprocesser.
- Holde investorer og virksomheder ansvarlige for deres indflydelse på mennesker og miljø.

Disse skridt er absolut essentielle for at beskytte borgere og miljø. Sundheds-, sikkerheds- og miljøstandarder skal opretholdes og forbedres, ikke afskaffes, og lokale økonomier og samfund skal fremmes og beskyttes. Myndigheder skal fortsat gøre brug af forsigtighedsprincippet, når der ikke foreligger tilstrækkelige videnskabelige beviser, særligt med hensyn til kontroversielle teknologier som genmodificering. Alt dette fordi intet mindre end fremtiden for vore fødevarer, landbrug og miljø er på spil.

NOAH ønsker at takke Europa-Kommissionens Generaldirektorat for Miljø for finansiel støtte. NOAH er udelukkende ansvarlig for dokumentets indhold og reflekterer ikke den ovennævnte donors holdning. Donoren kan ikke blive holdt ansvarlig for nogen brugen af informationerne i dette dokument.